



Justis- og beredskapsdepartementet

[Click here to enter text.](#)

Dato: 13.02.2017

Vår ref: 17/00380-8

Deres ref:
16/7930-
MHA

Høringsbrev om endringer i utlendingslovens regler om tvangsmidler

Det vises til «Høring om forslag til endringer i utlendingslovens regler om tvangsmidler» fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Vi takker for muligheten til å svare på denne.

Det følgende er Kirkerådet, Den norske kirke, sine kommentarer til endringsforslagene i høringsnotatet.

Innledning

Den norske kirke (Dnk) ser det som en av sine sentrale oppgaver å være med på å sikre mennesker grunnleggende rettigheter, og særlig mennesker som er i en utsatt og sårbar situasjon. Den norske kirke har en tydelig teologisk og diakonal begrunnelse for dette engasjementet, som bl.a. utdypes i publikasjonen «Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene» (2014, <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/mellomkirkelig-rad/rettferdighet/slik-arbeider-vi-med-menneskerettar/sett-undertrykte-fri/>).

Høringsnotatet berører et felt hvor stor grad av aktsomhet må utvises. Samfunnets bruk av tvangsmidler generelt, og i dette tilfellet overfor de som faller inn under utlendingslovens kapittel 12 spesielt, må alltid forstås som et siste virkemiddel. I håndteringen av utlendingssaker bør derfor bruken av tvangsmidler unngås så langt som mulig. Særlig gjelder dette tilfeller som berører uskyldig tredjepart og da i særdeleshet der barn og unge er involvert.

Generelt til forslagene

Den norske kirke er positiv til et høringsforslag hvis intensjon er et tydeligere regelverk på feltet. Dette gjelder alt fra avklaring av begrepsapparat til tydelige presiseringer knyttet til prosessuelle sider ved pågrep og tvangsmessig tilbakehold. Feltet er uansett svært vanskelig, og det kan f.eks. argumenteres for at begrepet «tvangsmessig tilbakehold» enten fremstår som en ufarliggjøring av et dramatisk virkemiddel eller som et til dels uforståelig juridisk fagbegrep som virker fremmedgjørende for store deler av befolkningen.

Vi mener det viktigste i denne sammenheng er å skille mellom strafferettslige og forvaltningsmessige begreper, i dette tilfellet i all hovedsak knyttet til utlendingsloven.

Det er og vil alltid være sider ved selve innholdet i lovverket som kan diskuteres, det gjelder også der deler av ordlyden i straffeprosessloven nå overføres til utlendingsloven, men overordnet er det en fordel at lovverket blir tydeligere.

Endringsforslag som får følger for familier og barn

Frihetsberøvelse er som nevnt et av de siste virkemidler i en rettsstat, og skal derfor i særlig grad reguleres for å sikre rettsikkerheten til den enkelte og grupper av mennesker (f.eks. familier). Vårt engasjement i denne sammenheng retter seg i særlig grad mot forslagene i kapittel 5 i høringsforslaget som omhandler familier med barn og enslige, mindreårige asylsøkere.

Dnk er grunnleggende svært kritisk til bruken av tvangsmidler der barn er involvert (jf. Barnekonvensjonen, og særlig artikkel 3, som omtales utdypende i «Sett undertrykte fri!», ss. 97-99). Slik vi forstår det er det også sider ved forslaget som vil kunne normalisere og eventuelt øke den allerede eksisterende bruken av tvangsmidler overfor barn. Dette bekymrer oss.

For å nevne noen konkrete eksempler på det vi er bekymret for:

1. Regulering gjennom fastsettelse av første og andregangs tvangsmessige tilbakehold til hhv. 72 timer. For oss fremstår opptil seks døgn som en unødvendig lang periode før en mulig avklaring. Prinsipielt mener vi – som nevnt ovenfor – at tvangsmessig tilbakehold av barn ikke bør forekomme selv i tilfeller der det er fare for unndragelse.
2. Videreføring av familieavdeling – riktignok i ny, separat familieenhet – på Trandum. Kritikken mot forholdene for barnefamilier og barn på Trandum er velkjent, og har også blitt uttalt fra kirkelig hold. Avveiningen her er selvfølgelig mellom det rent prinsipielle rundt det å opprette en egen enhet, med dertil egnede fasiliteter, og vår grunnleggende skepsis til å internere («tvangsmessig tilbakeholde») barn og familier på egne steder i det hele tatt.
3. Vi har tidligere vært kritiske til den eksisterende praksis, hvor beviskravet for at en utledning som anfører at hun eller han er under 18 år, hvor det er nok at det er «... mest sannsynlig (mer enn 50 prosent sannsynlig) at utledningen ikke er mindreårig.» (s. 9). Vi ser at denne praksis er etablert og videreføres i dette forslaget, men ser det likevel som viktig å presisere vår kritiske holdning til en slik praksis.
4. Vi er usikre på konsekvensene av innholdet i kapittel 5.6.3 om «Vilkår for tvangsmessig tilbakehold på grunn av uklar ID mv.» som omhandler en «ekstraordinær situasjon». Innledningsvis sies det at i dag bare er situasjoner med unndragelsesfare som avstedkommer tvangsmessig tilbakehold av barn. Vi ønsker ikke at ID-avklaring skal kunne avstedkomme dette, selv i «ekstraordinære situasjoner». Alternative løsninger vil det være mulig å komme opp med selv i «ekstraordinære situasjoner».

Avslutning

Som nevnt innledningsvis er vi positiv til en tydeligere forvaltningslov på dette feltet. Særlig gjelder dette når det blir tydeligere hvilken rettsikkerhet den enkelte og familier har i håndteringen av tvangsmessig tilbakehold. Samtidig har vi både prinsipielle og praktiske innvendinger til deler av forslaget som vi mener må vektas tungt.

Vi skulle gjerne sett at alternativer til tvangsmessig tilbakehold bør utforskes videre. Kapittel 11 i høringsnotatet skisserer en del av disse alternativene, og vi vil oppfordre til at dette kapittelet utdypes og at alternativer utforskes videre. Vi ønsker en tydelig satsning på slike alternativer, og at slike alternativer så snart som mulig kan fremkomme både i praksis og i lovverk.

Med vennlig hilsen fra

Jens-Petter Johnsen
Direktør, Kirkerådet

Berit Hagen Agøy
Generalsekretær, Mellomkirkelig råd

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:
Kirkerådet

Kirkerådet, Øyvind Meling

Postboks 799
Sentrum

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO

0106 OSLO

Mottakere:

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 OSLO